

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертацію Жень Вей
«Формування артистичних здібностей молодших школярів у процесі
музичного навчання в закладах позашкільної освіти»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Ступінь актуальності обраної теми. Нині найбільш актуальною проблемою є комплексне та різнобічне виховання дитини з метою формування гармонійної особистості з розвиненими емоційним та естетичним початками. Прогалини в естетичному та творчому вихованні на початковому етапі значно збіднюють внутрішній світ особистості. Так, не володіючи справжніми художніми цінностями світового мистецтва, діти з легкістю сприймають хибні цінності. Безперечно, що основоположною метою освіти є підготовка дітей до майбутнього, саме тому творчість є тим шляхом, який може ефективно реалізувати цю мету.

Найбільш яскравим показником творчого розвитку особистості є артистизм. Проте, як справедливо зазначає автор, досліджуваний феномен найчастіше розуміється у вузькому сенсі, а саме, як прояв прийомів і навичок, необхідних в акторській професії. Заклади позашкільної мистецької освіти, які мають широкі виховні можливості у сфері формування особистості засобами мистецтва, не повною мірою використовують цей потенціал, переважно прищеплюючи дітям необхідні виконавські вміння і навички, абстрагуючись від питань артистизму (творчої самореалізації, здатності встановлювати діалог зі слухацькою аудиторією тощо).

З огляду на це, дисертація Жень Вей, як спроба дослідити теоретичні та практичні аспекти проблеми формування артистичних здібностей молодших школярів, визначити та експериментально апробувати можливі шляхи їх формування в середовищі дитячої музичної школи, є актуальним

та значущим для вітчизняної музично-педагогічної освіти.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, не викликає сумніву, оскільки теоретично та практично доведена результатами здійсненого дослідження.

Логічною є структура дисертаційної роботи, представлена вступом, трьома розділами, висновками до них та загальними висновками. Робота розширена завдяки змістовним додаткам, які значно покращують сприйняття розглянутого в тексті матеріалу та уточнюють результати дослідження. Загальний обсяг дисертації складає 213 сторінок, з яких основного тексту – 160, що відповідає вимогам МОН до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Про глибоке вивчення об'єкту та предмету дослідження свідчить список використаних джерел, який налічує 224 найменування. Робота містить анотації українською та англійською мовами, зміст яких чітко висвітлює основні положення та результати дослідження.

У вступі обґрунтовано актуальність дисертації, визначено її мету та завдання, виконання яких сприяє її досягненню. Подані об'єкт та предмет відповідають заявленій меті та є узгодженими між собою. Охарактеризовано та викладено в логічній послідовності методи, що використані в процесі наукової роботи. Висвітлено наукову новизну та практичне значення дослідження, наведено інформацію щодо оприлюднення та апробації його результатів.

У першому розділі дисертантом здійснено глибокий аналіз теоретичних та практичних аспектів формування артистичних здібностей молодших школярів у процесі музичного навчання у закладах позашкільної освіти, здійснено систематизацію основних понять. З метою уникнення наукових розбіжностей щодо тлумачення ключового поняття, в роботі запропоновано його авторське визначення. Так, під артистичними здібностями молодших школярів – учнів закладів позашкільної освіти автор розуміє здатність

музиканта-виконавця впливати на емоційну сферу слухачів під час втілення музичного образу через залучення механізму співтворчості й діалогу, викликаючи відповідні естетичні переживання.

У даному розділі розроблено структурні компоненти артистичних здібностей молодших школярів. Так, координуючи між собою потребово-мотиваційний, змістово-емоційний та художньо-креативний компоненти, дисертант цілісно охоплює означений феномен.

Обґрунтовані у другому розділі наукові підходи, функції, принципи, методи та педагогічні умови формування артистичних здібностей молодших школярів у процесі музичного навчання у закладах позашкільної освіти реалізують найважливіші ідеї дослідження, які характеризують поетапність їх формування, являють собою взаємопов'язані грані єдиного педагогічного процесу, розвивальний ефект якого зумовлено забезпеченням адекватних засобів реалізації.

Результативність функціонування моделі формування досліджуваного утворення забезпечено охопленням широкого спектру векторів процесу підготовки молодших школярів в умовах дитячої музичної школи. Зокрема, розглянуто мету, етапи, компоненти, критерії, педагогічні умови, засоби реалізації та результат процесу формування досліджуваного феномену.

Третій розділ дисертації присвячений експериментальній частині дослідження. З метою діагностики рівнів сформованості артистичних здібностей учнів розроблено систему критеріїв та показників, здійснено рівневу характеристику досліджуваного утворення.

Дисертантом достатньо висвітлено процес реалізації педагогічних умов, розкрито зміст інноваційної компоненти, впровадженої в процес підготовки учнів експериментальної групи. Отримані результати педагогічного експерименту проаналізовано у кількісній та якісній площинах, матеріали унаочнено на графіках та подано в таблицях.

Результати, отримані здобувачем на кожному з етапів дослідження, стисло представлені у висновках до кожного розділу. Їх узагальнення подано

у висновках до дисертації.

Таким чином, сформульовані здобувачем наукові положення, висновки і рекомендації є обґрунтованими, а дисертація Жень Вей виконана на високому науковому рівні.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій. Отримані здобувачем результати мають безперечну значущість для теорії та практики навчання учнів у закладах позашкільної мистецької освіти. Найбільш вагомим положенням наукової новизни проведеного дослідження є теоретичне обґрунтування та розроблення здобувачем методики формування артистичних здібностей молодших школярів у процесі музичного навчання у закладах позашкільної освіти у складі відповідних наукових підходів (особистісного, аксіологічного, діяльнісного), функцій (художньо-інформаційної, регулятивної, комунікативної, рефлексивної, практичної, ціннісно-орієнтованої), та принципів (побудови комунікативного «діалогу» між виконавцем та слухацьким сприйняттям; готовності до образно-наскрізного тематичного втілення музично-виконавських ідей; прояву духовної свободи та емоційної відкритості; забезпечення єдності художнього та технічного, інтуїтивного та раціонального); педагогічних умов (запровадження тренінгу «Формування артистичних здібностей молодших школярів»; залучення молодших школярів до активної ігрової діяльності у процесі музичного навчання у закладах позашкільної освіти; створення творчого середовища в навчально-виховному процесі закладів позашкільної освіти); засобів, форм і методів, серед яких на особливу увагу заслуговують: тренінг «Формування артистичних здібностей молодших школярів», конкурси виконавської майстерності, ігрова діяльність, вправи на розвиток артистичних якостей, методи інтонаційно-стильового аналізу, контрастного зіставлення інструментальних творів, проблемно-творчі та ін.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій обґрунтована результатами педагогічного експерименту, які переконливо свідчать про їх ефективність.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях. Основні результати дослідження висвітлено у 8 одноосібних публікаціях автора, серед яких: 3 наукові статі у фахових виданнях, 1 наукова стаття у закордонному виданні, 4 праці апробаційного характеру.

Видання та зміст публікацій відповідають державним вимогам до оприлюднення результатів дисертації, поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. Позитивно характеризуючи дисертаційну роботу Жень Вей, висловимо такі зауваження та рекомендації:

1. У параграфах 1.1., 1.2 підсилити критичний підхід автора до теоретичного аналізу сучасного та зарубіжного досвіду формування артистичних здібностей молодших школярів у процесі музичного навчання у закладах позашкільної освіти.
2. На нашу думку, в тексті дисертації варто було б представити більш вичерпну інформацію щодо особливостей реалізації творчого середовища в навчально-виховному процесі закладів позашкільної освіти. Зокрема, навести приклади впровадження даної педагогічної умови під час виховної роботи, позашкільних заходах тощо.
3. У дослідженні бракує аналізу праць зарубіжних науковців щодо артистичних здібностей учнів молодшого шкільного віку, зокрема, в яких розкривається сутність та зміст досліджуваного феномену.
4. У підрозділі 1.3. дисертації детально розкриваються структурно-змістові характеристики артистичних здібностей учнів молодшого шкільного віку закладів позашкільної освіти. На наш погляд, було б доцільно теоретично насичений текст вказаного підрозділу доповнити унаочненням у вигляді аналітичної схеми або таблиці.

5. Робота значно б виграла, якби окремим додатком були представлені методичні рекомендації щодо реалізації тренінгу «Формування артистичних здібностей молодших школярів».

Висловлені зауваження і побажання мають рекомендаційний характер, не впливають на загальну позитивну оцінку дослідження та не знижують його теоретичної і практичної значущості.

Загальний висновок. Вважаємо, що дослідження Жень Вей «Формування артистичних здібностей молодших школярів у процесі музичного навчання в закладах позашкільної освіти» є завершеним, цілісним і самостійним дослідженням, яке за характером фактичного матеріалу, ступенем його якісного аналізу, рівнем новизни та значущості результатів відповідає чинним вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, що дає підстави для присудження Жень Вей ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри інструментального
виконавства Уманського державного
педагогічного університету
імені Павла Тичини

Тетяна ОЛІЙНИК

Підпис Т. І. Олійник засвідчую
Ректор Уманського
державного педагогічного університету
імені Павла Тичини, доктор
педагогічних наук, професор

Олександр БЕЗЛЮДНИЙ